

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีจุดหมายเพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และสถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจัดให้มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่น (อำรุง จันทวานิช. 2542 : 5-9)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 16-17)

สถานศึกษาเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษาเพื่อ

ระดมความคิด ประสพการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรตามความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและ การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของ หลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 15-16) ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาจะ ต้องจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลาง ประมาณร้อยละ 70 และให้ สถานศึกษานำส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะ อันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติเพิ่มอีกร้อยละ 30 ทั้งนี้อาจกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ โดยยึดหยุ่นตามธรรมชาติของแต่ละสาระการเรียนรู้หรือช่วงชั้น กำหนด รายละเอียดสาระการเรียนรู้ นั้นย่อมหาความว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ครบ สมบูรณ์ ในส่วนที่เรียกว่าร้อยละ 30 นั้น ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) ให้เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เป็น ท้องถิ่นลงในรายสาระการเรียนรู้พื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนช่วงชั้นที่ 2-4 นอกจากจะสอดแทรกในรายวิชาพื้นฐานแล้วยังให้จัดทำเป็นรายวิชา ใหม่ได้ (จันทร์หอม ประทุมสันต์. 2549 : 1)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและมีความจำเป็น โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนา หลักสูตรขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสพการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยพิจารณา ความเหมาะสมของสาระหลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างสาระการเรียนรู้หลัก มาตรฐานที่ กำหนดสภาพของท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนคาบเวลาและ เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ คณะครู อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควรจะมี บทบาทและหน้าที่โดยตรงต่อการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา คือ การที่สถานศึกษาพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียน ได้เรียนรู้ตรงตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เป็นโครงสร้างของการจัด โปรแกรมการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และเป็นวิธีการที่สนองตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาให้ประสพ

ความสำเร็จ ขณะนี้โรงเรียนและชุมชนยังไม่มีสถานภาพที่จะเชื่อมโยงและนำไปสู่ความสำเร็จด้านการพัฒนาการศึกษาได้ ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อความสำเร็จในด้านการพัฒนาการศึกษาคือ สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ โดยจัดให้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาไว้เป็นหลักสูตรหลัก อีกทั้งต้องปรับเอากระบวนการเรียนรู้ทั้งชีวิตมาเป็นเรื่องหลักเพราะการศึกษาที่จะเกิดขึ้นต่อไปจะมาจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย และไม่จำเป็นต้องมาจากครูผู้เดียว และโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ว่าตนเป็นแค่บันไดส่งให้นักเรียนออกไปสู่การเรียนรู้ในชีวิตจริงเท่านั้น (อเนก นาคะบุตร. 2545 : 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 312 โรงเรียน มีข้าราชการครู จำนวน 4,413 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2548 : 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนจะต้องจัดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น เกิดความรัก ความภูมิใจและความผูกพันกับท้องถิ่น มีความรู้ ความสามารถในการคิด การจัดการและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง งานอาชีพ และการพัฒนาสังคม แสวงหาแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ให้ได้ผลดีขึ้นกว่าเดิม บำรุงรักษาทรัพยากร ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมด้วยการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 3)

ถึงแม้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสนับสนุนให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอย่างชัดเจน แต่การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกับความต้องการของท้องถิ่นยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ นิตยา บุตรศรี (2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบปัญหาคือ ครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้สอน

ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีในท้องถิ่น และครูผู้สอนมีงานในหน้าที่มาก จึงไม่มีเวลา หรือไม่คิดที่จะนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และผู้รู้ที่โรงเรียนเชิญมาถ่ายทอดความรู้ไม่มีทักษะในด้านวิธีการสอน จึงเป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มีชัย พลภูงา (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของโรงเรียนนั้น ไม่สอดคล้องกัน โดยวิสัยทัศน์ส่วนใหญ่จะไม่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจน ส่วนภารกิจนั้นไม่มีการกำหนดแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้นั้น ส่วนใหญ่ก็ไม่ใช่เป้าหมายที่เกิดจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนกำหนดไว้โดยไม่คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด อีกทั้งไม่มีโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนใดที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อจะนำผลการวิจัยไปเป็นข้อสนเทศในการวางแผนกำหนดนโยบายในการพัฒนา ปรับปรุงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

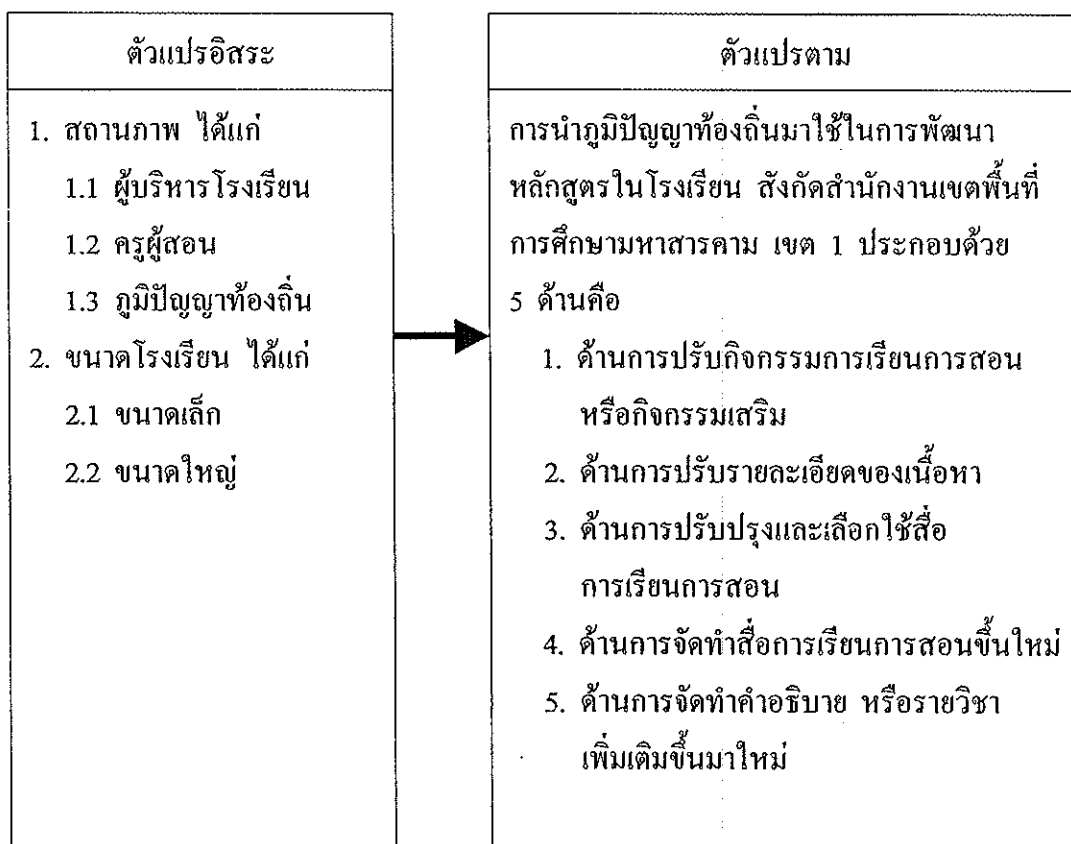
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีความแตกต่างกันทางสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกรมวิชาการ 5 ด้าน (กรมวิชาการ. 2540 : 33-35) ดังนี้

1. ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม
2. ด้านการปรับรายละเอียดของเนื้อหา
3. ด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่
5. ด้านการจัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่

โดยแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 4,725 คน
 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 312 คน ครูผู้สอน จำนวน 4,101 คน และ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 312 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 จำนวน 369 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตร
 ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (สำเร็จ จันสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. 2538: 122) และใช้
 วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 :
 45-47)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม

2.2.2 ด้านการปรับรายละเอียดของเนื้อหา

2.2.3 ด้านการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

2.2.4 ด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่

2.2.5 ด้านการจัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่โรงเรียนอ้างอิงเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา ที่มีองค์ความรู้ ความสามารถทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดได้เอง โดยผ่าน
กระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
หรือการดำเนินชีวิต

2. หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและ
นอกห้องเรียนอันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรู้
เจตคติ และการปฏิบัติไปในทิศทางที่พึงประสงค์

3. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรระดับท้องถิ่นซึ่งสถานศึกษานำข้อมูล
สภาพที่เป็นปัญหาหรือความต้องการในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่
พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติมาจัดทำสาระของ
หลักสูตร และจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาปรับปรุงกิจกรรมการเรียน การสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม ปรับรายละเอียดของเนื้อหา พัฒนาสื่อการเรียนการสอนและ จัดทำรายละเอียดเนื้อหาวิชาขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความ ต้องการของท้องถิ่น โดยสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม หมายถึง การแสวงหา แนวทางเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนแปลง ไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท

4.2 การปรับรายละเอียดของเนื้อหา หมายถึง การวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมของหลักสูตรและสภาพความต้องการของท้องถิ่นเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาที่จะปรับหรือเพิ่มเข้าในโครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาและวิชา ที่สอน

4.3 การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การวิเคราะห์ หลักสูตรโดยการวิเคราะห์จุดประสงค์คำอธิบายรายวิชา และคาบเวลาเรียนที่ปรากฏอยู่ใน หลักสูตร การสำรวจสื่อ การเลือกใช้สื่อ ให้สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น และช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

4.4 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ หมายถึง การวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา คาบเวลาเรียน ความรู้ความสามารถของผู้เรียนก่อนการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ทดลองใช้ต้นแบบสื่อกับตัวแทนผู้เรียนหลาย ๆ คน ตามสภาพการเรียนการสอน แล้วจึงปรับปรุง

4.5 การจัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ หมายถึง การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาโดยมีเนื้อหาสาระใหม่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ โดยให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การนำกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเชิงุเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

7. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมาย หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานวัดผล และประเมินผล และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 47 - 48)

8. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนโดยการขีดจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 2)

9.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

9.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หมายถึง ท้องที่ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศเป็นกฎกระทรวงแบ่งเป็นเขต ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอแกลง กิ่งอำเภอกุดรัง และกิ่งอำเภอชื่นชม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนนำไปกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา และนำไปวางแผนปรับปรุงเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน